

Vammaisneuvosto

Aloite aluehallitukselle vammaisneuvoston puhe- ja läsnäolo-oikeuksista tulevaisuuslautakuntaan sekä turvallisuus- ja valmiuslautakuntaan

Vaikuttamistoimielimet on asetettu heidän edustamansa ryhmän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi (Laki hyvinvointialueesta 611/2021). Vammaisneuvoston edustama ryhmä ei ole homogeeninen, sillä vammaisen henkilö voi olla minkä tahansa ikäinen, statukseltaan oppilas tai opettaja, lapsi tai vanhempi, sijaita naapurissa tai asiakasvastaanotolla tietokoneen takana. Vammaisen voi olla kuka tahansa meistä - hetkellisesti tai pitkään.

Vammaisneuvoston edustaman ryhmän erityistarpeita ei tunnisteta ja tunneta yleisesti. Hyvinvointialueista asetetun lain mukaan vammaisneuvostolle tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Tehtävässä onnistuminen edellyttää, että vammaisten näkökulma tulee esille kaikissa näissä vaiheissa. Tämän vuoksi pidämme välttämättömänä, että vammaisten ääni kuuluu kaikkien lautakuntien työssä. YK:n vammaissopimus edellyttää myös vammaisten mukaanottamista kaikissa päätöksenteon vaiheissa, niin ikään valmistelussa.

Vammaisneuvoston nykyinen puhe- ja läsnäolo-oikeus hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen lautakunnassa on tarpeellinen ja oikea, mutta lautakunta ei käsittele vammaisten palvelujen myöntämistä ja järjestämistä ohjaavia asiakirjoja, kuten soveltamisohjeita, myöntämiskriteerejä ja palvelukuvauksia.

Hyvinvointialueesta annetun lain mukaan vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa asioissa, joilla on tai vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä tässä tapauksessa vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, § 32). Vammaisneuvoston edustus kaikissa hyvinvointialueen lautakunnissa on keino varmistaa lakisääteinen vammaisten mukaan ottaminen päätöksentekoon, erityisesti heitä itseään koskevissa asioissa ja tarpeeksi aikaisessa vaiheessa. Jälkikäteen osallistuminen korjaavilla toimilla tai juuri ennen lopullista päätöstä ajoittuva osallistaminen eivät ole kustannustehokkaita eivätkä lain tarkoittamia tapoja toteuttaa vaikuttamistoimielinten tosiasiallista osallisuutta.

Vammaiset itse eivät juurikaan näy suomalaisessa politiikassa ja esimerkiksi vammaisen henkilön pääsy edustustehtäviin on vaikeaa. Vaikuttamiskeinona äänestämisen on mahdollista vain osalle vammaisista, esimerkiksi alle 18-vuotiaat ja vajaavaltaiseksi todetut eivät voi äänestää, osalla on muita esteitä äänestämiseen liittyen. Vaikka lautakunnassa olisi vammaisen henkilö jäsenenä, on edelleen huomioitavana hyvinvointialueesta annetun lain §

32 sekä YK:n vammaissopimus, joka velvoittaa huomioimaan ja ottamaan vammaiset henkilöt mukaan päätöksenteon jokaiseen vaiheeseen ja mm. hyvinvointialueesta annetun lain vaadetta osallistaa ja huomioida päätöksenteossa myös vammaiset.

Valmisteluvaiheessa mukana oleminen onnistuu parhaiten lautakunnissa, erityisesti niissä, joiden päätösvaltaan pääasiallisesti kuuluu vammaisia henkilöitä ja heidän palveluitaan koskevat asiat.

Hyvinvointialueet ovat nyt toimineet kolme vuotta. Vammaisneuvostojen edustuksen tarpeellisuus hyvinvointialueiden lautakunnissa on huomattu useilla hyvinvointialueilla. Viimeisimmän yhteenvedon neuvostojen asemasta on tehnyt Invalidiliitto (Liite: Invalidiliiton kooste hyvinvointialueiden vammaisneuvostoista).

Vammaisneuvosto esittää aluehallitukselle, että vammaisneuvoston edustajalle annetaan läsnäolo- ja puheoikeus tulevaisuuslautakunnan sekä turvallisuus- ja valmiuslautakunnan kokouksiin. Vammaisneuvosto esittää samalla vastaavia muutoksia Pohteen hallintosääntöön ja vammaisneuvoston toimintasääntöön.

Pohteen vammaisneuvoston kokous 11.2.2026

puolesta

Maija Koistinen

puheenjohtaja

Hyvinvointialueiden vammaisneuvostot

Puhe- ja läsnäolo-oikeudet valtuustossa ja lautakunnissa

Tilanne helmikuu 2026

Listan ovat koonneet Invalidiliiton järjestöasiantuntijat ja tilanne voi muuttua. Kaikilla alueilla on vaikutettu siihen, että vammaisneuvostolla olisi puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa ja lautakunnissa.

Hyvinvointialue	Valtuusto	Lautakunnat/jaostot
Etelä-Savo	Puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa	Puhe- ja läsnäolo-oikeus: palvelu- ja tulevaisuuslautakunta, turvallisuuslautakunta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta
Itä-Uusimaa	Läsnäolo-oikeus valtuustossa, puheoikeus pj:n päätöksellä	Puhe- ja läsnäolo-oikeus: kansalliskielilautakunta, palveluiden järjestäminen lautakunta, varautuminen ja turvallisuuslautakunta
Keski-Uusimaa	Puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa	Puhe- ja läsnäolo-oikeus: ikääntyneet ja vammaiset –lautakunta.
Pohjois-Savo	Puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa	Puhe- ja läsnäolo-oikeus: perhe- ja vammaislautakunta, yleisten palveluiden lautakunta
Kainuu	Puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa	

Hyvinvointialue	Valtuusto	Lautakunnat/jaostot
Pirkanmaa	Puhe- ja läsnäolo-oikeus sekä aloiteoikeus valtuustossa	Vanen pj kutsuttuna ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnassa
Pohjanmaa		Puhe- ja läsnäolo-oikeus: hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto, pelastustoiminnan jaosto, kansalliskielijaosto
Pohjois-Pohjanmaa		Puhe- ja läsnäolo-oikeus: hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen lautakunta
Vantaa-Kerava		Puhe- ja läsnäolo-oikeus: lähidemokratia- ja osallisuuslautakunta, aikuissosiaalityö ja vammaispalvelut jaosto
Etelä-Karjala		Puhe- ja läsnäolo-oikeus: osallisuus- ja demokratiajohtokunta

Hyvinvointialue	Valtuusto	Lautakunnat/jaostot
Etelä-Pohjanmaa	Puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa	
Kanta-Häme	Puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa	
Pohjois-Karjala		Puhe- ja läsnäolo-oikeus: tulevaisuuslautakunta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta, turvallisuuden ja varautumisen lautakunta, osallisuusvaliokunta
Länsi-Uusimaa	Vanen pj kutsuttuna valtuuston kokouksiin	
Lappi	Puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuustossa	Puhe ja läsnäolo-oikeus: sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

Hyvinvointialue	Valtuusto	Lautakunnat/jaostot
Keski-Suomi	Ei ole, koska asiaa perusteltu sillä, että aluehallituksen jäsen on vanen jäsen.	Ei ole, koska asiaa perusteltu sillä, että aluehallituksen jäsen on vanen jäsen.
Keski-Pohjanmaa	Hyvinvointialueen vammaisneuvosto (sekä vanhusneuvosto) ovat tehneet asiasta esityksen kokouksessaan 12/2025 hallintosäännön päivityksen yhteydessä annettavaksi.	
Kymenlaakso		
Päijät-Häme		
Varsinais-Suomi	Vammaisjärjestöt ovat tehneet asiasta aloitteen 6/2022 ja uudelleen 11/2024 saamatta kumpaankaan vastausta.	Vammaisjärjestöt ovat tehneet asiasta aloitteen 6/2022 ja uudelleen 11/2024 saamatta kumpaankaan vastausta.
Satakunta	Vammaisjärjestöt ovat tehneet asiasta aloitteen 6/2022 saamatta virallista vastausta.	Vammaisjärjestöt ovat tehneet asiasta aloitteen 6/2022 saamatta virallista vastausta.

*YHDENVERTAINEN
JA ESTEETÖN SUOMI*

